

Posthistoria från

Vista härad

Innehåll

	sid
Förord	1
Benämning av fasta postanstalter	3
Förenade poststationer	6
Gräna	8
Visingsö	10
Skärstad	13
Ölmstad	16
Örserumsbrunn	18
Gisebo	19
Lyckåsgård	19
Rosendala	20
Brötjemark	20
Bunn	22
Siringe	23

				Ny post.			
				Jönköping—Ölmstad			
				(från den 31 mars 1874).			
T. L.	—	9	e. m.	Jönköpings postkontor.....	T. L.	4½	— f. m.
O. S.	natt.	6	f. m.	Ångsholm	T. L.	—	natt.
O. S.	6½	—	f. m.	(å postlinien Skeninge—Jönköping.)	M. F.	7½	e. m.
				(med gående bud).			
				Ölmstads poststation.....	M. F.	—	7 e. m.

Förord

En av målsättningarna för mitt arbete med skildring av episoder i den svenska posthistorien har varit att varje poststation utanför stadsområden skall beröras på något sätt. Ett minimikrav i det avseendet har varit att jag åtminstone publicerar uppgift om namnen på poststationers föreståndare under någon tidsperiod, reproduktioner av tidtabeller för postföring eller uppgift om bakgrunden till en poststations tillkomst. Omfattningen av utrymmet för varje postanstalt kan därigenom variera från några rader till flera sidor, allt beroende på hur mycket material jag lyckas gräva fram i tillgängliga arkiv.

Postanstalter i stadsområden har jag i allmänhet undvikit att beröra. Det har visat sig svårt att få grepp om utvecklingen på sådana orter utan att besöka dem för att ta del av de lokala arkiven. För sådana resor har jag inte några ekonomiska resurser.

Från början var min avsikt att jag skulle gå fram häradsvis i mina försök att belysa den posthistoriska utvecklingen. Av olika skäl fick jag tidigt gå från detta. Efter de tolv första svårsålda och med stora ekonomiska uppoffringar tryckta böckerna om småländsk posthistoria gick jag över till mindre häften. Sådana kan jag själv tillverka genom kopiering i efterfrågat antal exemplar av en monterad förlaga. Detta har inte bara betytt en begränsning av utgifterna för min hobby utan också en möjlighet att anpassa tillverkningen efter önskemål.

När önskemålen nu har sinat, försöker jag att själv leta upp de vakuum, geografiskt sett, som finns i min skildring. Ett av dessa tomrum är häraderna i norra Småland, Tvetå och Vista. I vårt sydliga grannlandskap har jag inte alls tillämpat metoden att gå fram häradsvis och där finns ett stort antal små vakuum i form av poststationer spridda över hela landskapet. När jag anser mig ha täckt den småländska landsbygden i sin helhet, är avsikten att ta mig an även detta problem i Skåne och i andra områden genom att sammanföra de resterande poststationerna i lämpligt avvägda häften. Min enkla apparatur gör det inte möjligt för mig att tillverka häften med mera än 40 sidor.

De olika postanstalterna presenteras i kronologisk ordning efter tillkomsten, oavsett vilket geografiskt läge de har. De postanstalter som öppnats samtidigt, presenteras i bokstavsordning.

Vid ett tillfälle tidigare har jag försökt mig att på sätt som sker med detta häfte, fylla luckor i tidigare behandlade områden. Det var när jag ville komplettera Blekinge genom skrift nr 80, "*Post-historia från Fridlevstad, Hjortsberga, Ringamåla, Sillhövda och Öljevult*". Jag hoppas att det nu framarbetade och därefter följande häften för att nå mitt mål skall tas emot välvilligt. För läsarnas synpunkter är jag tacksam.

Växjö i april 2000

Erik Lindgren
Blåbärsvägen 4
352 45 VÄXJÖ

Benämning av fasta postanstalter

Med det svenska postverkets födelse enligt den s.k. "Postbådhen" 1636 inrättades förutom några större och genomgående postlinjer ett antal postkontor (till en början kallade "posthus"), huvudsakligen i städerna. Den snart nog införda beteckningen med postmästare som chefer var den enda termen för de fasta postanstalterna till ett stycke in på 1800-talet. Fram till 1644 hade det inrättats sammanlagt 29 postkontor, en siffra som vid 1800-talets början hade stigit till 110.

År 1830 började s.k. postuppsyningsmän anställas. De var avsedda för de nordligaste och glest befolkade delarna av landet, där brevväxlingen var obetydlig. De postanstalter som inrättades på detta sätt, fick beteckningen **postuppsyningsmansplatser**. Även om de allra flesta inrättades i Norrland, kom ett fåtal av dem att ligga söderut, t.ex. i Borgholm på Öland (1844-1850). Efter ett regeringsbeslut om poststationer på landsbygden 1860 blev de flesta postuppsyningsmansplatserna efter hand utbytta mot poststationer. Postuppsyningsmansplatsernas antal kom aldrig att på en gång överstiga 21. Deras befogenhet var mycket starkt begränsad och de hade aldrig några datumstämplar.

Nästa steg i utvecklingen av togs 1849 genom att **postexpeditioner** började inrättas. De var avsedda för orter med större befolkningsunderlag. När beslutet om sådana togs, fanns det ungefär 130 postkontor. Några av dem degraderades till postexpeditioner med den följd att statistiken för 1850 visar på 122 postkontor och 13 postexpeditioner. Vi kan kalla dessa för "postexpeditioner av det äldre slaget". När de hade blivit likställda med postkontor år 1882, förflöt nämligen nära nog fyra decennier, då det bara fanns två olika slag av fasta postanstalter, postkontor och poststationer, men 1920 införde man beteckningen postexpedition för ett helt nytt slag av postanstalter.

De postexpeditioner som tillkom på grund av 1849 års beslut var i allmänhetens ögon likställda med postkontor och de hade samma befogenheter från kundtjänstsynpunkt. De fick också, när den tiden kom, underlydande poststationer. Skillnaden mellan postkontor och postexpedition låg, förutom i beteckningen, i klassificeringen. De fyra

högsta klasserna av fasta postanstalter kallades postkontor med postmästare som chefer. De fyra lägsta klasserna var postexpeditioner med postexpeditörer som chefer. Detta varade fram till och med 1881. Därefter kallades postexpeditionerna också postkontor och deras chefer postmästare. Kungen tillsatte postmästarna medan poststyrelsen hade rätt att utnämna postexpeditören, sedan regeringen väl beslutat att en postexpedition skulle inrättas.

Från 1869 tillkom i de största städerna s.k. filialpostkontor. Från dem kan vi bortse i detta sammanhang. En mera långtgående förändring inträffade genom regeringens bemyndigande i mars 1860 för poststyrelsen att *"å lämplige ställen inrätta ett nytt slag av poststationer, vilka äro ämnade att, såsom expeditionskontor, för mera avlägsna orter underlätta förbindelsen med närmaste postkontor eller postexpedition"*. Det blev en trevande början innan sådana poststationer kom till stånd. De första öppnades först elva månader efter regeringsbeslutet, nämligen den 15 februari 1861. Under de följande åren blev också postuppsyningsmansplatserna utbytta mot poststationer, de sista år 1865. Den 1 oktober det året fanns det 122 postkontor, 70 postexpeditioner och 176 poststationer, d.v.s. bara 377 fasta postanstalter i hela landet.

Antalet poststationer ökade markant från och med år 1874, då jordbrukets formella och uråldriga skyldighet att besörja den s.k. kronobrevbäringen överflyttades på postverket.

Terminologin utökades med ännu ett ord år 1893, nämligen **brevsamlingsställen**. De kallades också "poststationer av tredje klassen" och blev efter hand organiserade som poststationer. Det var en storstadsföreteelse, kan man säga, och jag förbigår dem i detta sammanhang. Under 1949 avvecklades de sista. I postmusei årsbok 1990 har jag lämnat en översiktlig redovisning av denna "parentes" i postens historia.

År 1920 återkom termen postexpedition, men nu för ett helt annat slags postanstalter än de som fanns under tiden 1849-1881. **Postexpeditionerna "av det nyare slaget"** blev ett mellanting mellan postkontor och poststation. Föreståndarna fick den underliga titeln "stationsmästare". De fick inga underlydande poststationer (som fallet varit med "de äldre slaget av postexpeditioner") men de redovisade direkt till poststyrelsen, medan poststationerna avgav sina redovisningar dagligen till de postkontor under vilka de lydde. Redovisningssystemet genomgick en stor förändring på 1970-talet bland annat genom tillkomsten av ett antal redovisningscentraler. År 1977 gick man över till termen **lokalpostkontor** för de flesta postexpeditioner. Några av de största kallades ortpostkontor. Under tiden närmast dessförinnan hade poststationerna avvecklats helt och

från den 1 juli 1977 fanns i stort sett bara postkontor, lokalpostkontor och ortpostkontor samt **postställen**. De sistnämnda, som hade börjat inrättas 1973, blev också en parentes. Även de började kallas postkontor 1986, då också prefixen "lokal" resp. "ort" upphörde för de postanordningar, som hade tillkommit 1977 i stället för de dittillsvarande postexpeditionerna eller poststationerna.

På mindre orter, där poströrelsen var så ringa att man av ekonomiska skäl inte kunde inrätta poststationer, började man i slutet av 1920-talet inrätta "stationära lantbrevbärare". De kallades sedan 1932 för **postombud**. De avgav redovisning till närliggande poststation, postexpedition eller postkontor. Många av dem kunde avvecklas i takt med utbyggnad av lantbrevbäringen och några organiserades som postställen under 1970-talet och blev postkontor 1986 med den nya och förenklade terminologin.

Utöver ovan nämnda slag av postanstalter, redovisade översiktligt i stora drag, har det funnits vissa avarter. Sammanfattningsvis gäller följande för postanstalter med kundbetjäning:

Postkontor som förvaltningsenheter	1636 - 1977
Postuppsyningsmansplatser:	1831 - 1865
Postexpeditioner av äldre slaget:	1850 - 1881
Poststationer:	1861 - 1977
Brevsamlingsställen:	1893 - 1949
Postexpeditioner av nyare slaget:	1920 - 1977
Postställen:	1973 - 1985
Lokalpostkontor:	1977 - 1985
Postkontor:	1986 -

Förenade poststationer

Några år efter tillkomsten av de första järnvägarna inrättades förenade post- och järnvägsstationer. Under flera år hade samarbetet från postens sida med det nya kommunikationsmedlet inskränkts till att sända brev med vissa tåg. Motståndet till mera ingående samarbete kom främst från chefen för Statens Jernvägsbyggnader Nils Ericsson. Denne meddelade i ett brev den 26 mars 1861 till poststyrelsen "att föreningen av en Stationsinspektors åliggande med befattningen av poststationsföreståndare möter betänkliga svårigheter därutinnan, att Stationsinspektorerna hava sin mest ansträngande sysselsättning med passagerare- och godstrafiken närmast före och vid bantågens avgång från stationerna eller just på samma tid, då även den senare befattningen skulle taga deras uppmärksamhet och tjänstgöring i anspråk.

Järnvägsstyrelsen var också rädd för att stationshusens lokaler inte skulle räcka till, och det var osäkert hur mycket tid postarbetet krävde. Poststyrelsen lämnade nu ett förslag till chefen för statens järnvägsbyggnader som gick ut på att järnvägstjänstemän på orter, där det inte redan fanns ett postkontor eller en postexpedition, skulle få antas till poststationsföreståndare mot 200 riksdaler i årsarvode.

I Nils Ericssons svar till poststyrelsen den 14 november 1862 förklarade han, att stationsinspektorerna fick åta sig befattningen som poststationsföreståndare om de på egen bekostnad höll ett biträde för postgöromålen så att järnvägens arbete inte försumades. Detta bottnade i hänsyn till kunderna.

Vid det laget hade den första förenade post- och järnvägsstationen redan inrättats, nämligen i Vårgårda den 1 januari 1862. Om denna berättas i häftet "Posthistoria från Vårgårda kommun" (Posthistorisk skriftserie nr 148). De första förenade poststationerna efter Ericssons formella medgivande inrättades i Hästveda och Osby den 15 november 1862 samt i Gnesta, Laxå och Floda den 1 januari 1863. Generellt började ett avtal om samarbete tillämpas den 16 februari 1863. Poststyrelsens cirkulär nr 2 för 1863 innehöll bl. a. följande text:

"Med undantag endast för Södertelje öfre station ävensom alla de orter, å vilka finnes postkontor eller postexpedition, bliva vid samtliga Statens järnvägsstationer även inrättade poststationer, vilka i allmänhet och där ej särskilt annorlunda förordnas, förestås av sta-

tionsinspektor, stationsmästare eller annan järnvägstjänsteman på stället".

De båda första sidorna av detta cirkulär och kommentarer i anslutning till det ävensom ritningar över en postvagn för normalspår och en för smalspår redovisas i boken "Kommunikation i Allbo" (post-historisk skrift nr 4).

Det ursprungligen slutna avtalet med Statens Järnvägsbyggnader följdes av avtal även med enskilda järnvägar, någon gång med viss modifiering.

Södra stambanan fick sin första sträckning med utgångspunkt från Falköping och kom således att passera Jönköping. I boken "Posten i Njudung" berättas om hur de söderifrån och norrifrån kommande bandelarna knöts samman. Med sin ursprungliga sträckning var södra stambanan helt färdig den 1 december 1864. Först tio år senare fick den sin nuvarande sträckning genom att bandelen mellan Linköping och Nässjö blev färdig.

På orter där det redan fanns ett förvaltningspostkontor (i allmänhet städerna) skulle enligt cirkulärets ordalydelse inte förekomma förening av post- och järnvägsgöromål. Det finns något udda exempel på att man försökt att få en förenad poststation på en ort, där det redan fanns ett postkontor men fått avslag på ansökan. Det hände på sin tid i Trollhättan. När Falköpings stad fick en järnvägsstation utöver den som redan fanns i Ranten, undersöktes möjligheterna att flytta postkontoret till järnvägsstationen. Därav blev intet. I flera häften har jag lämnat exempel på den praktiska tillämpningen av förenade poststationer. Läs gärna posthistorisk skrift 353, Posten vid södra stambanan, delsträckan Nässjö-Falköping.

Antalet förenade poststationer växte efter hand och uppgick som mest till knappt 1500. Nu finns det inga kvar och samarbetet mellan post och järnväg är starkt decimerat.

Exempel på förenade poststationer i Vista härad är naturligtvis de som låg utmed Jönköping-Gripenbergs järnväg. Jag har valt att nämna något om dessa i kronologisk ordning efter tillkomsten. Jag gör således inte något särskilt avsnitt för järnvägen. För dem som är intresserade av en mera ingående berättelse om postfrågor i anslutning till denna järnväg hänvisar jag till Postmusei Väners årsbok "Postryttaren", 1980 års utgåva. Däri har min uppsats "Posten kring en liten järnväg" publicerats.

Förvaltningspostkontor ca 1645
 Postexpedition 1926-07-01 - 1977-06-30
 (Lokal)postkontor 1977-07-01 -

Gränna

I brevtaxan nämns postkontoret i Gränna första gången 1668, då med namnet "Brahegrenna". Den första postmästaren, Anders Svensson räknas ha fungerat från 1655. Han var också borgmästare i Gränna. Per Brahe lät den 16 februari 1655 kungöra att Anders Svensson hade åtagit sig postväsendet i Gränna, liksom postföring på eget initiativ. Han fick i ersättning bo på hemmanet Ribbegården i Huseby och erhöll dessutom skjutspengar m.m. med 9 daler och 12 öre i silvermynt per år.

Hans efterträdare blev Nils Andersson Carlinus, möjligen efter ett nådeår för änkan sedan Anders Svensson dog i juni 1660. Sonen Johan Carlinus blev efterträdare på postmästarestolen 1693 och därefter har följande personer ansvarat för postkontoret i Gränna:

Sven Yggstorphuis	1698 - 1699
Sven Brusijn	1699 - 1710
Petter Runqvist	1711 - 1716
Johan Ulnerud	1716 - 1724
Bengt Linder	1724 - 1758
Johan Gustaf Lagerdahl	1758 - 1782
Johan Fredrik Linderström	1782 - 1791
Johan Gabriel Hjertstedt	1791 - 1837
Claes Otto Wahlberg	1838 - 1850
Gustaf Lago von Wernstedt	1850 - 1874
Per Johan August Barck	1874 - 1885
Sven Adolf Gabriel Nyberg	1885 - 1893
Harald Julin	1893 - 1897
Carl Emil Theodor Lundgren	1897 - 1903
Håkan Bertil Gottfrid Skytte af Sättra	1903 - 1915
Per Reinhold Elfman	1915 - 1923

Postmästartjänsten hölls vakant 1924 - 1926 och postkontoret byttes den 1 juli 1926 ut mot en s.k. postexpedition. Dess chefer har varit följande (under tiden efter 1977 med varierande titlar):

Anna Melander	1926 - 1942
Alf Persson	1942 - 1945
Nils Hammarlund	1945 - 1948
Harald Pettersson	1948 - 1955
Gustaf H T Nilsson	1956
Sven Kronström	1956
Lennart Raask	1956 - 1958
Axel Herlogsson	1958 - 1960
Siv Johansson	1960 - 1964
Rolf Linden	1965 --

Det är sparsamt med dokument som rör postkontoret i Gränna. Som nämns i förordet har jag inte kunnat forska mycket om förvaltningspostkontoren men använder ändå här litet plats för Gränna.

Först från 1870-talet, då allt fler postförare anställdes på beting, finner man material. Det skiljer sig dock inte mycket från liknande ärenden vid andra postkontor. Med tillkomsten av poststationen på Visingsö i november 1863 hade postmästare von Wernstedt fått ett förvaltningsområde medan han tidigare endast haft poster till och från Gränna samt utdelning av post till samhällets invånare att tänka på. Förvaltningsområdet utökades efter hand med flera underlydande poststationer.

En liten bild om förhållandena i Gränna kan man utläsa av notisen i facktidskriften "Svenskt postarkiv" under rubriken "De lediga postkontoren" i ett nummer år 1903, när postmästartjänsten blivit vakant efter C E Th Lundgren:

"Till biträdes avlöande finnes ett dispositionsanslag å 360 kr för år. Hyresanslaget är 200 kr. Den nuvarande postkontorslokalen består, enligt uppgift, av två mycket små rum, är otrevlig och opraktisk.

Lämpliga bostäder finnas och betinga i allmänhet en årshyra av 75 kr för rum. Skatterna till kommun, kyrka och skola uppgå till ungefär 5:60 per bevillningskrona. Flickskola finnes. Närmaste fullständiga läroverk finnas i Jönköping.

De viktigaste livsmedlen m.m. betinga följande priser: färskt fläsk 0:90, färskt fårkött 0:90, kalvkött 0:70, oxkött 0:90, smör 1:50, allt per kilo, oskummad mjölk 10 öre per liter, björkved 16 kr storfamn och 10 kr vanlig famn, ägg 60 öre kullen (12 st)".

Lokalfrågan löstes så småningom och som på många andra orter vandrade postkontoret runt under årens lopp. Det fanns mittemot kyrkan under Anna Melanders tid, men flyttades till Nordstedska fastigheten vid Brahegatan på 1940-talets början och sedan till moderna utrymmen vid Ribbagårdsgränd.

Efter ett sammanträde med kommunalstämman i december 1901 lyckades man utverka lantbrevbäring på linjen Gränna - Anneberg. Samtidigt avslogs ansökan om lantbrevbäring till Vendelstorp. Efter förnyad framställning inrättades den 1 augusti 1904 också den sistnämnda linjen. Nils Gustaf Ny i Solvarp fick uppdraget att för 95 öre per tur fullgöra lantbrevbäringen till Anneberg (18 km), medan förre soldaten Carl Qvist i Sjöholmen under Uppgränna Dagsagård fick åta sig turen till Vendelstorp med kr 1:25 i ersättning per tur. Den sistnämndes sonson Gustaf Kvist efterträdde honom 1932. Dessa båda linjer var embryot till den nya tidens mycket utbredda lantbrevbäringsnät, som förutom linjen till Visingsö omfattar linjerna Gränna - Ingefreakarp, Gränna - Bunn, Gränna - Örserum och Gränna - Brötjemark. De har organiserats eller ändrats i takt med nedläggning av poststationer inom förvaltningsområdet.

Poststation 1863-11-16 - 1969-03-31
 Postombud 1969-04-01 - 1980-02-29
 Postställe 1980-03-01 - 1985-12-31
 "Postkontor" 1986-01-01 -

Visingsö

Invånarna på Visingsö kände sig isolerade från fastlandet på olika sätt. Efter att större delen av landet begåvats med postanordningar märkte man inte minst behovet av postgång även till ön i Vättern. En förbättring inträde år 1779 efter förslag av lektor Liljenroth om att inrätta en paketbåt på vissa av landskansliet i Jönköping fastställda grunder. Samtliga sockenmän skulle svara för erforderlig rodd med 6-7 man en gång varje vecka under den tid på året då det gick att ro till Gränna. Denna paketbåtsrodd förenades år 1821 med kronorodden.

I ett brev till poststyrelsen den 29 september år 1863 framhöll pastor C G Mozart i Visingsö att denna kontakt med omvärlden var förenad med stor kostnad och mycket besvär. Han skrev bland annat följande:

"Bekostandet och underhållet av en för ändamålet passande båt med segel och övriga tillbehör kan uppskattas till ett värde av 100 riksdaler och vanligen kan båten icke hållas i brukbart skick längre än 6 å 10 år i anseende till de sjöskador, som uppkommer isynnerhet vintertiden vid svår landgång undan is och storm. Lönen till båtföraren utgår av församlingen med 20 riksdaler årligen utom det honom i övrigt tillkommer. Rodden bestrides i tur och ordning med 4 man av varje hemman (socknen utgöres av 74 5/16 mantal) och brukar rodden övergå hela socknen nära 2 gånger om året. Det kan härav ungefärligen beräknas, att denna kommunikationsinrättning årligen, efter det värde dagsverken äger i orten, kostar församlingen emellan 4 och 500 R Rmt".

I fortsättningen av brevet berättar pastor Mozart att en reguljär ångbåtstrafik startade 1862 med anlöpandet av Visingsö två gånger i veckan. Därmed skulle den gamla kronobåtsinrättningen kunna undvaras om ämbetspost och officiella skrivelser fick skickas med ångbåt mellan Gränna och Visingsö. Önskemålet var att en postexpedition skulle inrättas på ön med en postlåda som kunde skickas med båten. Kronojägaren J H Engvall under Visingsborgs Kungsgård var villig att ansvara för den önskade expeditionen.

Poststyrelsen ansåg det uppenbarligen inte nödvändigt att utreda frågan närmare. Redan den 8 oktober avläts nämligen brev till direktionen för ångbåtsbolaget "Wettern", som trafikerade sjön med båtarna "Örn" och "Svan". Poststyrelsen skrev också till landskansliet i Jönköping och till postmästarna i Gränna, Askersund, Motala, Wad-

stena, Jönköping, Hjo och Ödeshög. Vidare förordnades Engvall att sköta postanordningen, som organiserades som en poststation den 16 november 1863.

Engvall blev inte så gammal i gården. Kungl. Skogsstyrelsen förklarade nämligen att befattningen som postansvarig inte fick förenas med hans tjänst som kronojägare. Därför begärde han i ett brev den 21 november 1863 att bli entledigad och föreslog Otto Holst till föreståndare. Poststyrelsen förordnade den 14 januari 1864 Holst med 200 kronor i årsarvode. Denne hade varit biträde vid postkontoret i Gränna under ett par år och var väl bevandrad i göromålen.

Ett ärende år 1879 angående belysning i hamnen som hjälp åt ångbåten visar något på villkoren för Holst. Ur hans svarsbrev den 6 november 1879 väljer jag att göra följande utdrag:

"Vad belysningen å hamnen vidkommer är jag villig att hålla lyktan tänd under den begärda tiden, enär särskild ersättning därför blivit mig tillerkänd, och torde därför beviljas 5 kronor lysämne per år.

På förfrågan hos Kungl. General Poststyrelsen den 9 december 1869, huru länge på kvällarna jag var skyldig invänta postångarens ankomst, erhöles den 16 i samma månad och år det tillkännagivande, att mig icke kunde tillförbindas längre tid än till klockan 7 på aftnarna. Och har jag oaktat detta låtit lyktan för det mesta, ifall av behov, brinna till klockan 9-10, samt vid båtens ankomst varit tillstädes för att överlämna och emottaga posten. Även har jag någon gång då kaptenen å Örn därom anmodat mig, låtit lyktan brinna en ½ timma efter ångarens avgång från hamnen söderut.

Jag anser mig böra upplysa Kungl. General Poststyrelsen, att den egentliga Visingsborgshamn är för små segelbåtars skydd och för övrigt endast en cirka 20 famnar lång, samt till 2½ å 3 famnars bredd i sjön utskjutande hamnarm, på ömse sidor omgiven av vatten, för större fartygs förtöjning, icke är i förhållande som andra hamnar å någon sida försedd med s.k. bröstvärn, eller kittingar med mellanstående uppehåll av pålar för att vid påkallande behov fasthålla sig. Det är under vissa tider av december samt övriga vintermånader mången gång förenat med svårighet, t o m livsfara att utgå på yttersta ändan av hamnarmen, där Örn för det mesta lägger till".

Holsts årsarvode hade efter några år höjts från 200 till 250 kronor på grund av arbetet med "fyrhållningen". Men när han i januari 1882 begärde att poststyrelsen skulle "taga i övervägande" en höjning till 500 kronor, blev det avslag.

När fröken Ellen Ahlstedt tog över föreståndarebefattningen i oktober 1893 blev hennes årsarvode fastställt till 300 kronor. I avtalet för denna summa ingick bestämmelsen att hon skulle "besörja posttransporterna till och från ångfartygen och hålla lykta tänd vid hamnen, då så påfordras".

Under tid då ångbåtstrafiken var inställd tillämpades ett avtal om gång- eller sjöpost mellan Visingsö och Gränna. Hemmansägaren Johannes Andersson i Tunnersta hade under en period kontrakt om detta. Han sade upp sig i februari 1895 med följande motivering:

"Som ångbåtarna gå snart sagt året om, blir endast en eller annan tur för mig vid jultiden och är då vanligtvis så hårt och svårt väder, att jag måste anlita en eller flera personer till hjälp vid överfarten och åtgår då den lilla ersättning jag erhåller, att avlöna dessa personer".

Ersättningen var enligt ett kontrakt den 22 juli 1892 fem kronor per tur fram och åter. Vid det följande anbudsförandet fick Andersson konkurrens av en som erbjöd sig att ta samma ersättning och följden blev att Andersson accepterade oförändrad ersättning.

Ett försök av kyrkoherden och kronolänsmannen att få lantbrevbäring från poststationen till deras bostäder år 1893 avvisades men efter en extra kommunalstämma med församlingen den 2 april 1899 gav poststyrelsen bifall på en framställning om två lantbrevbäringslinjer. Den ena gick från poststationen över Tunnersta och Kumlaby till Säby, och den andra från poststationen över Ryssland och Nynäs till Stigby. Till lantbrevbärare antogs hemmansägaren G Andreasson i Säby och lägenhetsägaren Johan Magnusson i Stigby.

Lantbrevbärarna inrättades den 1 september 1899. Ersättningen blev till en början 50 öre per tur till vardera. Andreasson efterträddes i augusti 1901 av hemmansägaren J O Johannesson.

Poststationsföreståndare Ellen Ahlstedt fick en liten förbättring på sin lön i september 1903 och efter framställning sex år senare lyckades hon komma upp i en årslön på 420 kronor inklusive ersättning för posttransporter och lyshållning i hamnen. Med efter hand bättre förhållanden blev hon kvar mycket länge och fick år 1936 medaljen för nit och redlighet i rikets tjänst. Hon var 76 år gammal, när hon i oktober 1943 lämnade över poststationen till Ruth Pettersson. I maj 1953 blev det skifte igen och nu tillträdde Greta Backlund. Hon fick vara med att flytta poststationen till sparbankens hus. När hon pensionerades den 1 augusti 1968 hölls tjänsten vakant till mars månads utgång 1969. Då inrättades istället ett postombud som i datumstämpeln fick gravyren GRÄNNA POB 2 VISINGSÖ. Det var en avvikelse från praxis att även namnet på poststationen fick ingå i datumstämpeln. Postombudet fanns i samma lokaler där poststationen varit och Greta Backlund fick bara ändra sin titel. Hennes arbete minskades genom att lantbrevbäringen moderniserades och byggdes ut. De båda lantbrevbärarna Olof Jönfalk och Karl Gustavsson, som länge använt moped, blev utbytta mot en bilåkande lantbrevbärare med stationering i Gränna och överfart med färjan för varje tur. Postombudet organiserades från och med mars 1980 som ett postställe, nu med gravyren GRÄNNA VISINGSÖ i datumstämpeln.

Järnvägspoststation med namn Lyckåsgård 1894-09-01 - 1935-08-31

Ej förenad 1935-09-01 - 1968-04-30

Skärstad

Skärstad var mycket tidigt ett posthemman. I ett brev till landshövdingen den 13 april 1798 svarade postmästare Anders Sjölin i Jönköping på den uppkomna frågan om man kunde tillmötesgå översten och baronen Adelsvärds ansökan om att flytta postföringen från dennes "frälsehemman Skjerstad till ett annat nära intill det förra belägna frälsehemman Berghem".

Postmästare Anders Sjölin d.ä. som var son till pastorn i Järnsås Eric Sjölin och bland annat varit stadsfiskal i Gränna och Jönköping, kunde inte finna något hinder mot flyttningen. Han framhöll *"dessutom den märkeliga förmån för postföringen, att Berghem består av flera hemman, så att vid förefallande händelser av flera ordinarie och extra posters ankomst på en och samma dag, då posthemmanets hästar ej vore tillräckliga, postbönderna då hade tillfälle att av grannarna i samma by få i hast lega sig hästar till förekommande av allt hinder och uppehåll till posternas ferma fortställande"*.

I Lappeland i Skärstads socken bodde häradets huddragare Anders Gustaf Zätterberg. Han hade den 20 december 1852 kallats till bonden Johannes Jonasson i Hillinge kronogård *"för att draga huden av ett honom tillhörigt självdött hästskap"*. Efter företagen obduktion intygade Zätterberg *"att ingen annan dödsorsak varit för handen än att hästen varit så kallad sprängd"*. Olyckan förorsakade ägaren stor förlust *"såsom nybörjande jordbrukare och stadd i knappa villkor"* och han bad om ekonomisk hjälp från poststyrelsen. Det var känt att medföljande postiljoner ofta hetsade hästarna för mycket för att kunna följa tidtabellerna.

Vid det olyckliga tillfället hade postiljonen G Nyman i Linköping tjänstgjort. Dennes intyg omöjliggjorde emellertid hjälpen för Jonasson. Han skrev nämligen den 31 mars 1853 bl a: *"Väglaget var i högsta grad svårt, men ingen överdriven körning ägde rum, ej heller kunde jag vid framkomsten märka det ringaste fel på djuret"*.

När man planerade för enhetsposten och frimärkets införande, begärde poststyrelsen uppgift från länsstyrelserna om var det ansågs behövt att landsvägsbrevlådor sattes upp. Kronofogden C Lidborn

skrev under remissbehandlingen i ett memorial till landskansliet den 19 januari 1855 att han ansåg "det skola medföra nytta och bekvämlighet om sådana lådor anbringades "i Tvetå härad vid posthemmanet Rundseryd, i Forserum socken å postvägen mellan Jönköping och Eksjö, i Vista härad vid postskjutsstationen Skärstad å postvägen mellan Jönköping och Gränna samt i Mo härad vid posthemmanet Lilla Bosarp å postvägen mellan Jönköping och Halmstad". Skärstad blev därmed en av de få fasta punkter där man på ett tidigt stadium kunde skicka brev utan att behöva besöka ett postkontor, bara man hade försett det med ett frimärke i rätt valör.

Men det var först efter ytterligare nära två decennier som Skärstad fick en poststation. Det beslutet fattades i samband med att planerna gjordes upp för den nya organisationen när postverket övertog ansvaret för kronobrevbäringen. I ett brev till postmästaren i Gränna den 22 december 1873 skrev poststyrelsen att en poststation skulle öppnas den 1 januari 1874 "vid den å postlinjen Skänninge-Jönköping belägna gästgivaregården Råby". Poststationen skulle benämnas Skärstad och till föreståndare antogs änkan Hedda Löwenhard med 200 kronor i årsarvode. Hon var nära att mista sitt ansvarsfulla arbete efter 13 år. Den 19 december 1887 skrev nämligen greve James Hamilton bl a följande till poststyrelsen:

"Anhålls det Ni, efter tagen kännedom om saken, ville gå i författning om så fort ske kan, flytta den nuvarande poststationen i Skärstad socken i Jönköpings län och även benämnd Skärstad, till mitt gårdskontor och benämna den efter min egendom Lyckås".

Som skäl anförde Hamilton bland annat att de flesta försändelserna till och från invånarna i Skärstad gick genom hans kontor, att poststationen efter flyttning skulle bli mera centralt belägen samt att hans kontor stod i telefonförbindelse med Jönköpings stads telefonnät.

Greve Hamilton höll då en lösväska med postkontoret i Jönköping som förmedlade hans och hans anställdas post. Den befordrades av postiljonen på linjen Mjölby-Jönköping tre gånger i veckan. Dessutom hade greven budskickning dagligen till postkontoret i Jönköping.

Postmästare Gabriel Nyberg i Gränna, under vilken poststationen i Skärstad lydde, framhöll i sitt remissvar att greven tycktes ha "fästat mera avseende på egen bekvämlighet än på allmänhetens fördel". Vidare påtalade Nyberg "att Skärstads poststation dessutom är belägen invid själva landsvägen, vilket icke är förhållandet med Lyckås gårdskontor. Denna omständighet kan, för den händelse poststationens förflyttning beviljas, medföra dels rubbning i tiden för posternas gång, dels också möjligen förhöjd skjutslega".

Postmästarna i Jönköping och Gränna fann inga skäl att tillstyrka grevens framställning och poststyrelsen ansåg den inte böra föränle-

da till vidare åtgärd. Till detta kan också postmästare Nybergs uttalande om poststationsföreståndaren ha bidragit: "Änkefru Löwenhard, som i 13 år med utmärkt ordentlighet skött poststationen, har av denna befattning sin enda utkomst."

Några år senare blev det ändå aktuellt för Hedda Löwenhard att lämna sin tjänst. Hon bad den 9 juli 1891 om entledigande "till följd av framskriden ålder" och till ny föreståndare antogs Anna Sofia Svensson från augusti månads ingång. Hon bodde i det hus vari poststationen fanns inrymd. Där blev poststationen dock inte kvar så länge till. Järnvägen mellan Jönköping och Vireda höll på att byggas och dess första delsträcka kunde tas i bruk för allmän trafik med början den 1 september 1894.

Till det nyuppförda stationshuset flyttades poststationen. Stinsen Emil Axdorff fick ansvaret för posten och poststationen döptes om till Lyckås' gård (senare hopskrivet - Lyckåsgård). Efter två år följdes Axdorff av Johan Emil Fagerström, som var kvar till 1899. Den 1 november 1899 tog Anders Johansson Thulin över och han fick vara kvar till järnvägsnedläggelsen 1935. Han blev då direktanställd av postverket och kvarstod i dess tjänst till och med 1950. Han var i det närmaste 80 år gammal när han avgick.

Birgit Högberg från Habo vikarierade under en mellanperiod och Evy Ljungdahl blev den nye och den siste poststationsföreståndaren i Lyckåsgård. Med april månads utgång 1968 ersattes poststationen med lantbrevbäring. Omorganisationen gick väl i lås, men den hade i förväg mötts av många protester. Den innebar i stort sett att de 53 hushåll som betjänades direkt av poststationen blev anslutna till den redan befintliga lantbrevbäringslinjen, vilken i sin tur ändrades att utgå från Gisebo. Den sistnämnda poststationens namn ändrades samtidigt till Huskvarna 4.

198

maj 1875

Skeninge—Jönköping.									
M. O. F.	—	9,0	f. m.	1,3	Skeninge postexpedition	T. Th. L.	11,30	—	e. m.
M. O. F.	10,45	11,0	f. m.	0,2	Wäderstads poststation	T. Th. L.	9,30	9,45	e. m.
M. O. F.	11,15	11,15	f. m.	0,6	Östads gästgivaregård	T. Th. L.	9,15	9,15	e. m.
M. O. F.	12,15	12,30	e. m.	1,0	Röks poststation	T. Th. L.	8,0	8,15	e. m.
M. O. F.	1,45	2,15	e. m.	1,5	Ödeshögs postexpedition	T. Th. L.	6,15	6,45	e. m.
M. O. F.	4,15	4,15	e. m.	1,2	(Backasands gästgivaregård.) Sjöberga gästgivaregård	T. Th. L.	4,15	4,15	e. m.
M. O. F.	5,45	6,15	e. m.	1,5	Gränna postexpedition	T. Th. L.	2,15	2,45	e. m.
M. O. F.	8,15	8,30	e. m.	2,0	Ångsholm	T. Th. L.	12,0	12,15	midd.
M. O. F.	11,0	—	e. m.	9,3	Skärstads poststation	T. Th. L.	—	9,30	f. m.
					(Råby gästgivaregård) Jönköpings postkontor	T. Th. L.	—	9,30	f. m.

Poststation 1874-04-01 - 1879-06-30

Ölmstad

Från Ängsholm vid postlinjen mellan Jönköping och Skänninge anordnades på den lilla vägen till Ölmstad postföring med gående bud med början den 1 april 1874 i anslutning till den postresa som påbörjades från Jönköping den 31 mars kl 21. För gångposten svarade smeden A Englund. *(tillräckligt på l:a områdesridan)*

Samtidigt inrättades en poststation i Ölmstad med mamsell Jenny Svalander som föreståndare. Hennes arvode fastställdes till 100 kronor om året. Postskylden, sigillet och brevstämpeln med flera inventarier levererades från Stockholm den 19 mars till fröken Svalanders överordnade postmästare i Gränna. De fanns alltså till hands när poststationen öppnades. Vissa uppgifter gör gällande att poststationen öppnades vid årets ingång, men detta har visat sig vara oriktigt.

Den 30 november 1874 sade Jenny Svalander upp sig på grund av att hon skulle flytta från orten. Postmästaren i Gränna föreslog folkskolläraren Carl Johan Engqvist till hennes efterträdare. Poststyrelsen accepterade detta och poststationen flyttades till Engqvists bostad intill Ölmstads kyrka. Postförare Englunds erbjudande att bli föreståndare för poststationen, som i så fall skulle flyttas ut till Ängsholm, lämnades utan åtgärd.

I bevarade handlingar stavades poststationens namn än Ölmstad och än Ölmestad, vilket kan ha bidragit till förvecklingar som redovisas längre fram.

Frimärksförsäljningen i Ölmstad var låg. Den uppgick under tiden 1 april - 30 juni 1874 till 24 kronor och under andra halvåret 1874 till 38 kronor. Under 1875 såldes frimärken för sammanlagt 77 kronor. Efter poststyrelsens anmodan i ett cirkulär att lämna vissa statistiska uppgifter anmälde postmästaren i Gränna detta förhållande den 18 januari 1876. Därmed var det egentligen bäddat för indragning. Den blev dock inte av, då det visade sig att det fanns fem "tjänstemän och betjänte, vilka förut "till anlitande av ordinarie kronobrevbäring varit berättigade", nämligen kyrkoherden samt fyra fjärdingsmän, boende i Ölmstad, Hunseberg, Kopparp och Haga. Till postgången för civilstatens tjänstemän tog man stor hänsyn. Sedan deras postgång kunde lösas genom lantbrevbärare blev det möjligt att dra in poststationen, något som visas efter följande utveckling om ett annat problem, som inte var helt ovanligt under den brådska som rådde när postverket expanderade så snabbt.

Den 15 september 1877 öppnades vid den nya järnvägen Halmstad-Nässjö en poststation som fick namnet Ölmestads station. Detta förorsakade förväxling vid sortering av post. Upprepade gånger anmälde Engqvist oregelbundenhet med ankommande tidningar. Det visade sig då att post, avsedd för Ölmstad, av misstag sorterades till den nya förenade post- och järnvägsstationen i sydvästra delen av länet. Postinspektör Frans Boberg i Göteborg föreslog därför namnändring och avslutade ett brev till poststyrelsen den 21 maj 1878 med följande text:

"Då icke nekas kan, att dirigeringen av posten till de olika stationerna har sina stora svårigheter, så länge namnen äro så föga skilda, så tillåter sig postkontoret hos Kungl.Generalpoststyrelsen hemställa huruvida icke möjlighet kunde förefinnas att tilldela endera poststationen en annan benämning".

Poststyrelsen fann vid föredragning av ärendet den 23 maj 1878 att det inte fordrade någon åtgärd. Detta berodde troligen på att man då redan var färdig med planeringen för lantbrevbäring i Jönköpings län, varvid enligt preliminära kontakter med länsstyrelsen poststationen vid Ölmstads kyrka skulle dras in. Som framgår av det följande genomfördes denna ändring dock inte förrän efter mer än ett år. Även därefter visade det sig att post kom fel och det befanns nödvändigt att namnändra nyssnämnda Ölmestads station. Den fick heta Reftele med början den 15 maj 1885.

Ett brev från landskansliet i Jönköping den 30 december 1878 redovisade i detalj hur lantbrevbäringen skulle organiseras inom länet. Uppgifterna baserades på överenskommelser vid överläggningar med representanter för posten vid tidigare tillfällen. Om ändringarna i Ölmstad skrev man följande:

"Indragning av Ölmestad poststation föranleder till anställande av en brevvärd emellan Skärstad postanstalt och Ölmestads sockens skolhus, där kommunens antagne ombud, skolläraren C Engqvist, har sin bostad invid kyrkan och kyrkoherdebostället. Avståndet från Skärstad är 0,7 mil".

Utan ersättning från posten fick den uppsagde poststationsföreståndaren finna sig i att som kommunombud förmedla post mellan lantbrevbäraren och de sockenbor som denne inte kom i direkt kontakt med under sin vandring. Omorganisationen genomfördes vid halvårsskiftet 1879.

Poststation 1925-06-01 - 1967-09-30
Postombud 1967-10-01 - 1975-05-31

Örserumsbrunn

Önskemål om en poststation i Örserum hade framförts relativt tidigt efter badverksamhetens start på orten i en framställning till poststyrelsen. Där beslöts emellertid den 9 december 1921 att ärendet inte skulle föranleda någon åtgärd.

Frågan kom några år senare i ett annat läge genom tillkomsten av en busslinje mellan Gränna och Tranås över Örserum och Adelöv. På sina håll hade man avtalat med bussägare om lantbrevbäring i samband med busstrafik.

Nu föreslogs att den åkande lantbrevbäringen på linjen Gripenberg-Adelöv och den gående lantbrevbäringen å linjen Gränna-Örserum skulle bytas ut mot åkande lantbrevbäring med bussar alla vardagar mellan Tranås och Gränna.

Postdirektionen fann vid utredningen att en poststation i Örserum *"skulle komma att betjäna icke endast badgäster utan ett rätt stort antal i trakten fast bosatta personer"*. Efter en stark argumentering hemställde postdirektionen hos poststyrelsen att en poststation med namnet Örnberget (bland flera ifrågasatta alternativ) skulle inrättas samtidigt som lantbrevbäringarna omreglerades.

A W Dufwa vid Ortnamnskommittén anmälde i ett brev till poststyrelsen den 15 april 1925 som sin åsikt att namnet Örserumsbrunn vore *"att föredra framför övriga föreslagna benämningar"* och poststyrelsen följde detta råd i sitt beslut. Till föreståndare antogs handlanden John Ingesson till en början med 360 kronor i årsarvode och 60 kronor i expensanslag (dvs för särskilda utgifter som t ex lack och skrivmateriel). Han kom att bli den ende ordinarie innehavaren av befattningen. När han fick pension från och med den 1 april 1963 tillsattes nämligen N R E Ingesson som vakansvikarie i väntan på resultatet av en utredning om indragning av poststationen.

Den omorganisation som hängde samman med indragningen, genomfördes inte förrän med september månads utgång 1967. För att mildra verkningarna inrättades i poststationens ställe ett postombud i vars datumstämpel graverades GRÄNNA POB 1. Postombudet avvecklades med maj månads utgång 1975.

Järnvägspoststation 1894-09-01 - 1935-08-31
Ej förenad 1935-09-01 - 1977-06-30
Namn Huskvarna 4 1968-05-01
(Lokal)postkontor 1977-07-01

Gisebo

De tre lantpoststationer som berörs i det föregående, Skärstad, Ölmsstad och Örserumsbrunn, var de enda som öppnades i Vista härad, oberoende av järnvägen. I det följande berörs samtliga järnvägspoststationer i den ordning de öppnades, kronologiskt sett, och i bokstavsordning i de fall flera öppnades samtidigt.

Anders Johansson Thulin blev stins och poststationsföreståndare den 1 september 1894 i Gisebo när smalspårsjärnvägen var färdig så långt norrut. Han avlöstes i september 1898 av stationsvakten Herman Lund. Denne var kvar som postchef till järnvägens nedläggning med augusti månads utgång 1935. Han hade år 1920 fått uttala sig om behovet av en poststation i Kaxholmen, då det till och med hade förts på tal att flytta poststationen i Gisebo till Kaxholmen (se sid 113).

Bara ett par år efter sitt tillträde hade Herman Lund i ett telefonsamtal med kollegan E Fagerström i Lyckås uttalat sig litet oförsiktigt om postiljonen Emil Kjellström. Detta hade Fagerström fört vidare till postmästaren i Gränna. "Av en fjäder blev det en hönsgård" och Herman Lund fann sig tvungen att göra offentlig avbön genom en tidningsannons i januari 1901.

Trädgårdsmästaren Sven Gustaf David Lund blev poststationsföreståndare i Gisebo den 1 september 1935, följd 1944 av Karl Birger Boo. När denne pensionerades 1965 övertog Karl Gustaf Boo poststationen och fick uppleva dess namnändring till Huskvarna 4 den 1 maj 1968, kort före införandet av en ny transport- och sorteringsorganisation med bland annat ett mycket stort antal namnändringar över hela landet. I augusti 1973 tog Britta Bengtsson över ansvaret för postservicen vid postkontoret Huskvarna 4.

Lyckåsgård

Den tid som poststationen i Lyckås' gård var förenad med järnvägen redovisas i avsnittet om poststationen med namnet Skärstad.

Järnvägspoststation 1894-09-01 - 1913-06-30

Rosendala

Den förenade post- och järnvägsstationen i Rosendala öppnades den 1 september 1894 med Sven Johan Brandt som föreståndare. Han efterträddes i oktober 1899 av Anders Petter Berggren. I december 1906 tog Gustaf Aron Carlborg över. Med juni månads utgång 1913 drogs poststationen in. Orsaken var tillkomsten av poststationen med namnet Vättersnäs.

Järnvägspoststation	1899-10-21 - 1935-08-31
Ej förenad	1935-09-01 - 1975-10-31
Postställe	1975-11-01 - 1976-04-30

Brötjemark

Stinsen Sven Johan Brandt blev ansvarig för posten i Brötjemark när den förenade post- och järnvägsstationen öppnades där den 21 oktober 1899. Han avlöstes i december 1906 av Anders Petter Berggren, som var kvar i 24 år. Därefter ansvarade Ivar Eriksson för posten till järnvägens nedläggning 1935. Han blev därefter direktanställd av postverket.

Dessförinnan hade han fått uppleva att stationshuset brann ned till grunden. Poststationen inrymdes då i ett godsmagasin. Vid järnvägens nedläggning lät han uppföra ett eget hus vid stora landsvägen mellan Jönköping och Gränna.

På sitt 69:e levnadsår avgick Ivar Eriksson och efter en kort vakans tillsattes Ina Ohlsson. Hon hade varit poststationsföreståndare i Mohärad 1950-1956. När hon befordrades till chef för postexpeditionen med namnet Huskvarna 3 efterträddes hon i mars 1962 av Ingegärd Adolfsson, som varit föreståndare för poststationen i Svartorp 1943-1961. Efter Ingegärds pensionering den 1 april 1975 tjänstgjorde Margareta Hjelte. Hon fick också ansvara för det postställe som blev en ersättning till och med april 1976, sedan poststationen dragits in med oktober månads utgång 1975. Den datumstämpel hon använde under de sista fyra veckorna hade gravyren GRÄNNA-BRÖTJEMARK.

Nedläggningen av poststationen i Brötjemark vållade oro i bygden så snart planerna blev kända. Ordföranden i Ölmstads hembygdsförening Erik Pettersson i Ängaskog hörde till dem som kämpade för att poststationen skulle få vara kvar. I ett uttalande av hembygdsföreningen påpekades särskilt, *"att en poststation också är ett namn; Brötjemark är ett namn med anor sedan vikingatiden. Vi som bor i de många byarna i Ölmstads socken, byar med namn som Tokeryd, Gunneryd, Ängaskog, Stumseryd, har redan en gång fått lov att lämna vårt sockennamn som postadress. Brötjemark var dock en av Ölmstads sockens byar"*.

Med järnvägens tillkomst hade landsvägstransporterna blivit omlagda på så sätt att även posten till Gränna skickades med smalspårståget mellan Jönköping och Brötjemark. Därifrån transporterades den med häst och vagn. Carl Alfridson i Gränna var den förste entreprenören för transporten mellan Brötjemark och Gränna. Han fick med 1904 års ingång kr 3:50 för varje färd fram och åter. Det motsvarade 13,5 öre per kilometer och ersättningen uppgick till 1274 kronor för helt år.

När poststationen öppnades inrättades också en lantbrevbäringslinje för vilken förre folkskolläraren Carl Johan Engqvist ansvarade till en början. Hans linje gick från Brötjemarks järnvägsstation till Ölmstads kyrka och vidare i en ringlinje över Änaryds by, Stumseryds skolhus, Alboga by, Hunseberg, Skäggebo och Drevseryd Hallagård åter till Brötjemarks poststation. Skomakaren Oskar Emil Landén i Ingeryd efterträdde Engqvist i januari 1906 mot en ersättning från posten av kr 1:20 per tur. Detta var 70 öre mera än vad företrädaren haft.

Järnvägspoststation 1899-10-21 - 1935-08-31
Ej förenad 1935-09-01 - 1967-09-30

Bunn

Även i Bunn öppnades en förenad post- och järnvägsstation den 21 oktober 1899. Carl Henning Bylander antogs till föreståndare. Han följdes av Oskar Lundell i juli 1907 som fick vara kvar som poststationsföreståndare även efter järnvägens nedläggning den 1 september 1935. Den 1 april 1939 övertog Karin Söderström chefskapet, sedermera med efternamnet Rutstrand. Poststationen drogs in med september månads utgång 1967. Under tiden från järnvägsnedläggningen fram till och med maj 1953 expedierades posten till postombudet i Förnäs över poststationen i Bunn.

Bunn kan sägas ha varit exempel på en ort i ett gränsområde. Det var ca 75 hushåll som anlidade poststationen och de fanns i fem olika socknar, de flesta dock i Bunnns samhälle i Ölmstads församling. Ett tiotal fanns i Gränna församling, två i Vireda (gårdarna Häggeberg och Åkerslund) samt några i vardera Skärstads och Haurida församlingar. Den splittringen ställde till en del problem under politiska valtider. Föreståndaren måste se till att församlingsborna fick rätt valsedlar och det fanns fem att välja på.

Järnvägspoststation 1899-10-21 - 1935-08-31
Ej förenad 1935-09-01 - 1952-08-31

Siringe

Gustaf Ljungdahl blev föreståndare för poststationen i Siringe när denna öppnades den 21 oktober 1899. Han var kvar som chef under hela den tid då poststationen var förenad med järnvägen. Vid trafikens nedläggning den 1 september 1935 blev telefonisten Elsa M M K Ljungdahl poststationsföreståndare. Den 1 oktober 1939 tog Gösta Vilhelm Eugen Ljungdahl över, följd den 1 november 1944 av Evy Ljungdahl. När hon fick uppleva att poststationen ersattes med lantbrevbäring den 1 september 1952 kunde man konstatera att posten i Siringe sköts av personer i samma släkt hela dess tillvaro.

Järnvägspoststation 1900-12-18 - 1935-08-31
Postombud 1935-09-01 - 1953-05-31

Förnäs

Den 18 december 1900 öppnades de tre sista förenade poststationerna på Jönköping-Gripenbergs järnväg, Förnäs, Stora Hultrum och Vireda. Den i Förnäs var den östligaste inom Gränna landskommun i Vista härad. Därefter vidtog Norra Vedbo härad. Jag lämnar sålunda järnvägspoststationerna i Stora Hultrum och Vireda därhän i detta sammanhang.

I Förnäs blev järnvägens stationsmästare Knut Edvin Lindoff ansvarig för posten. Han följdes redan i maj 1902 av Carl Alfred Söderström som blev länge på sin post. Den 1 juli 1927 blev han avlöst av Anders Gustaf Almqvist och därefter svarade följande järnvägsanställda för poststationen till dess den drogs in vid järnvägens nedläggning den 1 september 1935: Hjalmar Tillberg (1931-1932), A G Almqvist (på nytt som vikarie 1932) och Karin Märtha O Söderström (1932-1935). Ett postombud inrättades i Förnäs som en övergångsarrangemang till dess effektiv lantbrevbäring kunde ge kunderna fullgod service. I dess datumstämpel fanns gravyren BUNN POB 1. Postombudet avvecklades den 31 maj 1953.

Tidtabell

för postdilignansen å linien **Norrköping—Skeninge—Jönköping.**

(Kongl. brefvet den 11 juli 1862.)

Från Norrköping.							Mil.	Postanstalter och skjutsstationer.	Från Jönköping.						
(Denna spalt läses nedifrån och uppåt.)									(Denna spalt läses nedifrån och uppåt.)						
Dagar.	Ån- komst, kl.	Åf- gång, kl.	Åf- gång, eller s. m.	Ån- komst, kl.	Åf- gång, kl.	Åf- gång, eller s. m.	Dagar.	Ån- komst, kl.	Åf- gång, kl.	Åf- gång, eller s. m.	Ån- komst, kl.	Åf- gång, kl.	Åf- gång, eller s. m.		
Vintertiden.															
S. M. T. O. Th. F. L.	—	1	e. m.	Norrköpings postkontor	T. O. Th. F. L. S. M.	11	—	f. m.							
S. M. T. O. Th. F. L.	2½	2½	e. m.	Brinks gästgivaregård	T. O. Th. F. L. S. M.	9½	9½	f. m.							
S. M. T. O. Th. F. L.	3½	3½	e. m.	Norsholms poststation	T. O. Th. F. L. S. M.	9	9	f. m.							
S. M. T. O. Th. F. L.	4½	4½	e. m.	Kumla gästgivaregård	T. O. Th. F. L. S. M.	8	8	f. m.							
S. M. T. O. Th. F. L.	6½	8	e. m.	Linköpings postkontor	T. O. Th. F. L. S. M.	—	6	f. m.	M. T. O. Th. F. L. S.	5½	—	e. m.			
S. M. T. O. Th. F. L.	9½	9½	e. m.	Bankobergs gästgivaregård	M. T. O. Th. F. L. S.	4	4	e. m.							
S. M. T. O. Th. F. L.	11½	—	e. m.	Skeninge postkontor	M. T. O. Th. F. L. S.	—	1½	e. m.	T. O. Th. F. L. S.	12½	—	e. m.			
M. T. Th. L.	—	12½	f. m.	Östads gästgivaregård	T. O. Th. F. L. S.	10½	10½	f. m.							
M. T. Th. L.	—	2	f. m.	Ödeslöfs postkontor	T. O. Th. F. L. S.	8	8½	f. m.							
M. T. Th. L.	—	4½	f. m.	Backasands gästgivaregård											
M. T. Th. L.	—	6½	f. m.	Sjöberga gästgivaregård	T. O. Th. F. L. S.	6	6	f. m.							
M. T. Th. L.	—	8½	f. m.	Grenna postkontor	T. O. Th. F. L. S.	3½	4½	f. m.							
M. T. Th. L.	—	11½	f. m.	Rdby gästgivaregård	T. O. Th. F. L. S.	1½	1½	f. m.							
M. T. Th. L.	—	1½	e. m.	Jönköpings postkontor	M. T. Th. L.	—	11	e. m.							
			Summa	16½											

Denna tidtabell tillämpas från och med instundande november månads början. Stockholm, af Kongl. Generalpoststyrelsen, den 11 oktober 1866.

O. W. STAEL V. HOLSTEIN.

e. f.
Fr. Kröningsvärd.

Grenna den 6 Maj 1894

Postvärdaren
Herrn A. G. Olsson
Jönköping.

Till svar å ärade skrifvelsen
får meddela att Bolaget Freja
åtager sig att utan någon kostnad
betalt ersättning för Postverkets
sida för post mellan Jönköping
och Wisingrö, under inrederade år.
Högaktningfullt
i Angfartygs Bolaget Frejas vägnar
A. Björkregent
Redare